

Onrust door een valk van formaat

Berry van der Hoorn

Het is zo'n dag dat je je afvraagt waar de winter blijft. Eind november, maar zonnestrallen warmen mijn gezicht. Zwetend in een veel te dikke trui bereik ik het plasje van Spaarnwoude. De hut is leeg. Geen Hans Schuurman; ik heb het rijk alleen.

De plas zelf is nagenoeg vogelloos. Het leven speelt zich net daarbuiten af. Een grote groep Smienten graast als een soort miniatuurganzen op het gras rechts van de hut. De rode wangen en het gele voorhoofd glinsteren in het licht, alsof ook zij zweten. De vogels schuifelen langzaam richting Kerkweg. Binnen de groep zijn altijd een paar nekken gestrekt, van vogels die alert om zich heen kijken. Het voordeel daarvan is dat er altijd wel een buurman oplet die een eventuele vijand vroegtijdig opmerkt.

Zo ook nu. Het smientengefluit neemt toe, alle koppen gaan de lucht in en draaien onrustig heen en weer. Als door een startschot rennen en vliegen de vogels gelijktijdig naar de plas en landen plonzend in het water. De onrust blijft.

De oorzaak gaat door de lucht: een robuuste jager met spitse vleugels, een Slechtvalk. Met vastberaden slag speelt de valk over de plas en landt doelgericht op een houten hek in het weiland. Het lichaam zit stil, alleen de kop draait. De valk speurt de omgeving af. De horizontale strepen op borst en buik zijn nog net zichtbaar; een volwassen vogel. Na een paar minuten houdt de valk het voor gezien en verdwijnt richting Spaarndam uit het gezichtsveld.

Waren Slechtvalken voorheen schaars, de laatste jaren zijn ze in de regio geen zeldzaamheid. Dit najaar zag ik er twee over Parnassia vliegen en vorige week zeilde er eentje vanuit zee over de Zuidpier landinwaarts. De Houtrakkerbeemden lijken een vaste stek, waar het een kwestie is van elektriciteitspalen afspeuren. Een welkome aanvulling, die Slechtvalk.

Vanaf de plas klinken enkele ondefinieerbare *kriek*-geluiden en enkele Wintertalingen komen uit een verscholen hoekje tevoorschijn. Er dobberen nu ook enkele Krakeenden. Nog zo'n vogel die je tegenwoordig meer ziet dan vroeger. In ruikleed lijken ze sterk op andere eenden maar in prachtkleed pik je ze er zo uit. De leigrijze kleur met de zwarte achterkant bij het mannetje zijn kenmerkend. In vlucht is het vierkante witte vlekje op de achterrand van de vleugels opvallend. Ook het geluid geeft

weinig problemen, de korte droge ratel lijkt inderdaad een soort 'krak'. Het aangename weer doet de eenden baltsen, kopknikken, waarbij mannetje en vrouwtje beurtelings de nek intrekken. Het mannetje draait rondjes om het vrouwtje, maar deze verliest haar aandacht en zwemt ongeïnteresseerd weg. Geduld, het voorjaar komt nog.

Links achter het plasje komt iets wits uit een sloot. Een eenzame Kleine Zwaan klautert schijnbaar moeizaam op de wal. Na een zomer met alleen Knobbels is het altijd leuk om één van de andere twee zwanen te zien. Het geel op de snavel en de gestrekte nekken onderscheiden de Kleine en Wilde zwanen van de Knobbel. Het verschil tussen Kleine en Wilde is soms lastiger, zeker als je geen vergelijkingsmateriaal hebt en het je eerste van het najaar is. Het geel op de snavel is erg variabel. Sommige Wilde hebben weinig geel, sommige Kleine juist veel. De laatste is weliswaar kleiner en heeft een rondere kop, maar ook daar kun je je in vergissen. Gelukkig zie je Wilde Zwanen in de regio doorgaans in het duingebied, vooral in de AWD, en Kleine Zwanen juist in de polders. Dat maakt het dan toch weer wat gemakkelijker, al is het geen Wet van Meden en Perzen.

De Smienten hebben moed gevat en veroveren opnieuw traag het gras rechts van de hut. Centimeter voor centimeter neemt de afstand toe tussen de voorste linie en de plas. Tot de Slechtvalk terugkeert natuurlijk.